

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 96/2025 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta (HE 96/2025 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 96/2025 vp) täydentämisestä (HE 168/2025 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Pia Kivimies, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Jenni Oksanen, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Reetta Honkanen, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Piia Lax, Verohallinto
- tulliylitarkastaja Anna Kallio, Tulli
- erityisasiantuntija Otto Ruokolainen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- johtava asiantuntija Toni Jääskeläinen, Kaupan liitto ry
- erityisasiantuntija Erica Mäkipää, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- Savuton Nikotiiniala ry

Valiokunnan mietintö VaVM 23/2025 vp

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys 96/2025 vp

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tupakkaverosta annettua lakia ja valmisteverotuslakia.

Sähkösavukeneiteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden tupakkaveroa korotettaisiin keskimäärin 37 prosenttia.

Lisäksi ehdotetaan, että myös vahvat, yli 20 milligrammaa nikotiinia millilitrassa sisältävät sähkösavukkeissa käytettävät nesteet tulisivat veronalaisiksi. Nikotiinittomien sähkösavukeneiteiden veronalaisuutta koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että toisesta EU:n jäsenvaltiosta matkustajatuontina tuotavien nuuskan ja savuttomien nikotiinituotteiden tupakkaverottomuus rajoitettaisiin kummankin osalta 200 grammaan.

Veronkorotusten seurauksena sähkösavukeneiteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden hintojen arvioidaan nousevan keskimäärin 14 prosenttia. Ehdotetut veronkorotukset lisäisivät tupakkaveron tuottoa vuositasolla noin 30 miljoonalla eurolla verrattuna tilanteeseen, jossa veroja ei korotettaisi.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Hallituksen esitys 168/2025 vp

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta (HE 96/2025 vp).

Alkuperäistä esitystä täydennettäisiin muuttamalla siihen sisältynyttä lakiehdotusta valmisteverotuslain muuttamisesta. Toisesta EU:n jäsenvaltiosta matkustajatuontina tuotavien nuuskan ja savuttomien nikotiinituotteiden tupakkaverottomuus rajoitettaisiin kummankin osalta 1 000 grammaan aiemmin esitetyn 200 gramman sijaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä, siten kuin sitä on täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla muutettu.

Esityksen tavoitteena on hallituksen puoliväliriihessä tehdyn päätöksen mukaisesti korottaa sähkösavukeneiteiden ja nikotiinipussien tupakkaveroa 30 miljoonalla eurolla vuonna 2026. Veronkorotuksella tavoitellaan verotuottojen ohella näiden tuotteiden hintojen nousua ja siten niiden ai-

Valiokunnan mietintö VaVM 23/2025 vp

heuttamien haittojen ehkäisemistä. Tupakkaverolakiin kirjatun tavoitteen mukaan tupakkaveron tarkoituksena on muun ohella edistää tupakkalain terveystaloudellisia tavoitteita. Ehdotuksen myötä sähkösavukenesiteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden tupakkaverokorotus keskimäärin 37 prosenttia. Esityksessä on arvioitu, että sähkösavukenesiteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden hinnat nousevat veronkorotusten seurauksena keskimäärin 14 prosenttia.

Esityksellä lisäksi selkeytetään nikotiinituotteiden sähkösavukenesiteiden veronalaisuutta koskevaa sääntelyä korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksessä havaitun ongelman ratkaisemiseksi. Tältä osin muutosehdotus palauttaa verotuskäytännön tilanteeseen ennen korkeimman hallinto-oikeuden kesällä 2024 antamaa päätöstä, joka käytännössä rajasi tupakkaveron piiriin lukeutuvien nikotiinituotteiden määrittäminen. Esityksen tavoitteena on lisäksi yhtenäistää eri vahvuisten nikotiinituotteiden verokohtelu. Myös vahvat, yli 20 milligrammaa nikotiinia millilitrassa sisältävät sähkösavukkeissa käytettävät nesteet sisällytetään tupakkaveron piiriin.

Esityksen tavoitteena on myös selkeyttää nuuskan ja nikotiinipussien matkustajatuonnin verovalvontaa ja verotusta. Hallituksen esitykseen annetussa täydentävässä esityksessä HE 168/2025 vp on muutettu alkuperäisessä esityksessä ehdotettua verovapaan matkustajatuonnin 200 gramman rajaa siten, että toisesta EU:n jäsenvaltiosta matkustajatuontina tuotavien nuuskan ja savuttomien nikotiinituotteiden tupakkaverottomuus rajoitetaan kummankin osalta 1000 grammaan. Täydentävän hallituksen esityksen mukaan ehdotettu 1000 gramman raja olisi sama kuin se, jonka matkustajat saavat tupakkalain mukaan tuoda mukanaan henkilökohtaiseen käyttöön nuuskaa ja nikotiinipusseja.

Ehdotettujen veromuutosten on esityksessä arvioitu lisäävän valtion tupakkaverokertymää vuositasona noin 30 miljoonaa euroa verrattuna tilanteeseen, jossa verotasoihin ei tehtäisi muutoksia. Vuoden 2026 tupakkaverokertymä jäisi noin 10 miljoonaa euroon johtuen valmisteverojen tilitysjaksojen vaikutuksista sekä sen takia, että verovelvollisten voidaan ennakoivasti varautuvan veronkorotuksiin varastoimalla tuotteita ennen veronkorotusta. Esityksessä on kuitenkin tuotu esille se, että verotuottoarvioihin sisältyy merkittävää epävarmuutta.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa sähkösavukkeiden ja nikotiinipussien veronkorotuksia sekä vahvojen nikotiinituotteiden tuomista veronalaiseksi on kannatettu. Muutosten on nähty muun muassa tukevan sekä tupakkalain että tupakkaverolain tavoitteita. Ehdotettua veronkorotusta on kuulemisissa myös kritisoitu. Esitetyn merkittävän veronkorotuksen on muun muassa nähty lisäävän sähkösavukenesiteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden säännösten vastaista maahantuontia. Esille on myös tuotu naapurimaiden selkeästi matalampi verotaso.

Alkuperäisessä esityksessä ehdotettua matkustajatuonnin 200 gramman rajaa ovat useimmat kuultavista pitäneet perusteltuna muun muassa kansanterveyden ja harmaan kaupan torjunnan näkökulmasta. Toisaalta Tulli on nähnyt ehdotetun 200 gramman rajan lisäävän verovalvontatyötä merkittävästi, koska voidaan olettaa, että matkustajien tuomat määrät ylittävät tämän verotuksellisen raja-arvon tupakkalain salliessa isomman tuontimäärän. Tulli on katsonut, että valvontakokonaisuuden johdonmukaistamiseksi verottoman tuonnin rajan tulisi olla synkronoitu tupakkalain maahantuontirajoitusten kanssa.

Valiokunnan mietintö VaVM 23/2025 vp

Hallituksen esityksestä ja täydentävästä hallituksen esityksestä ilmenevien seikkojen sekä saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta korostaa veronkorotuksen fiskaalista tavoitetta, mutta pitää tärkeänä myös ehdotuksella tavoiteltavia terveyshyötyjä. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota tarpeeseen seurata muutosten mahdollisia vaikutuksia sekä matkustajatuontiin että luvattomaan maahan-tuontiin.

Alkuperäisessä hallituksen esityksessä verottomalle matkustajatuonnille ehdotettu määrällinen rajoitus sisältyy 2. lakiehdotukseen. Täydentävään hallituksen esitykseen HE 168/2025 vp sisältyvä lakiehdotus korvaa alkuperäisen hallituksen esityksen 2. lakiehdotuksen. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen HE 96/2025 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen hylkäämistä ja hallituksen esitykseen HE 168/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 96/2025 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen.

Eduskunta hylkää hallituksen esitykseen HE 96/2025 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 168/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 23/2025 vp

Helsingissä 25.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Saara Hyrkkö vihr
jäsen Otto Andersson r
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Ville Valkonen kok
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Sanna Antikainen ps
varajäsen Janne Jukkola kok
varajäsen Riitta Kaarisalo sd
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen

Valiokunnan mietintö VaVM 23/2025 vp
Vastalause

Vastalause /kesk

Perustelut

Suomen tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Hallituksen reippaampi korotus on perusteltu, koska hallitus toteutti aiemmin niin löysiä muutoksia tupakkalakiin niin, etteivät ne riittävästi tue tupakkalain tavoitteen toteuttamista.

Keskusta esitti tällä vaalikaudella aiemmin tupakkalain muutosta koskevassa vastalauseessa (StVM 8/2024 vp — HE 38/2024 vp) muutoksia, jolla olisi voitu suojella nuoria tupakoinnin aloittamiselta, vähentää tupakkatuotteiden käyttöä, käytöstä aiheutuvia haittoja ja syntyvää riippuvuutta ja parantaa kansanterveyttä pitkällä aikavälillä. Nämä tiukennukset tupakkalakiin eivät hallitukselle kuitenkaan käyneet. Niinpä on käytettävä voimakkaampaa hintaohjausta.

Keskusta myös keventäisi keskituloisten ansiotulojen verotusta selvästi reippaammin kuin mitä hallitus tekee. Keskusta on tupakkalain tavoitteen edistämiseksi ja verotuksen painopisteen siirtämiseksi valmis yhtenä toimenpiteenä korottamaan tupakkaveroa yhteensä noin 100 miljoonalla eurolla pääministeri Orpon hallituksen esittämää enemmän.

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle veroa arvioidaan kertyvän 1,115 miljardia euroa vuonna 2026, jolloin noin 9 prosentin korotus verokertymään kattaisi 100 miljoonan euron lisäkorotuksen.

Tupakkaveron lisäkorotus on perusteltua myös sen vuoksi, että THL:n mukaan tupakoinnin arvioidaan aiheuttavan noin 1,3 miljardin euron taloudelliset haittakustannukset. Tupakkaveron tuotto on nykyisellään tätä pienempi.

Niinpä tupakoimattomat subventoivat yhä tupakankäytöstä aiheutuvien haittojen kustannuksia, vaikka tupakkaveroa onkin viimeisen vuosikymmenen aikana kiristetty ja kuilua kurottu kiinni. On myös huomattava, että haitat ovat olleet vuosikymmenten ajan veron tuottoa korkeampia.

Tupakoinnin vähentymisellä olisi pitkällä aikavälillä terveyshyötyjä kansalaisille vähentäen samalla terveydenhuollon painetta. Tupakkaveron suuremmalle korotukselle olisi niin terveydellisiä kuin taloudellisia perusteita.

Keskusta huomauttaa myös, että nykyinen pääministeripuolue Kokoomus esitti vielä oppositiossa ollessaan vuodelle 2023 omassa budjettivaihtoehdossaan tupakkaveroon 400 miljoonan euron korotusta, mutta ei ole toteuttanut siitä kuin osan.

Hallitus täydensi alkuperäistä esitystään viime hetkillä siten, että toisesta EU:n jäsenvaltiosta matkustajatuontina tuotavien nuuskan ja savuttomien nikotiinituotteiden tupakkaverottomuus rajoitettaisiin kummankin osalta 1 000 grammaan hallituksen aiemmin esittämän 200 gramman sijaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 23/2025 vp
Vastalause

Hallitus ehdotti aiemmin lausuntokierroksella tätä yhden kilogramman rajaa, mutta useat lausunnonantajat pitivät verottomalle matkustajatuonnille ehdotettua 1 000 gramman rajaa liian korkeana ja esittivät rajan merkittävää alentamista.

Tätä alempaa rajaa tukivat kaikki terveysjärjestöt. Myös eräät kauppaa, matkailu- ja ravintolalaa sekä veronmaksajia edustavat järjestöt samoin kuin eräät nikotiinipussialaa edustavat tahot kannattivat matkustajatuontirajoituksen alentamista ehdotetusta. Nämä tahot katsoivat muun muassa, että matkustajatuontimäärien rajoittaminen ohjaisi kuluttajia ostamaan nikotiinipusseja Suomesta.

Lausuntokierroksen perusteella hallitus varsinaisessa esityksessään alensi rajan 200 grammaan, kunnes täydentävällä esityksellä nostikin sen takaisin yhteen kilogrammaan. Samalla kun tupakkaveron valmistellaan lisäkorotus, on hallituksen syytä arvioida vielä kertaalleen tupakkatuotteiden verovapaan tuonnin rajat, jotta verotuotto kohdistuisi vahvemmin kotimaahan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään kaksi lausumaa. (Vastalauseen lausumaehdotukset)

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee ja antaa tarvittavat esitykset tupakkaveron lisäkorottamiseksi 100 miljoonalla eurolla.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää, että voitaisiinko kuluttajia ohjata matkustajatuonnin sijaan ostamaan tupakkatuotteita Suomesta sillä, että alennettaisiin kaikkien tupakkatuotteiden verovapaan tuonnin rajoja.*

Helsingissä 25.11.2025

Markus Lohi kesk
Mika Lintilä kesk